

lönbözik tőle, hogy felálló és lent pikkelylevéllel jelölt szára egész a legfelső viráig, valamint levélnyele sűrűn helyezkedett, mereven álló szörképletektől borzas, néha inkább csak érdes, továbbá, hogy ugyanilyen képletek elszórtan a virágkoszányon és a bracteák szélén s olykor fonákán is, alapjuktól fölfelé kb. $\frac{1}{5}$ magasságig találhatók. A pikkelylevél tövéből nem ritkán virágos ágat hajt két levéllel.

Találtam Kolozsvárt a házsongárdi kertek mögött (1904. IV./3.), a Muzeum-kertben (IV./7.) és a Torda-hasadékban (IV./24.) — Mindenütt a tóalak társaságában s elég gyakori

Megemlítem még, hogy vöröstermésű *C. solida*-kat is találtam. E színedőzésnek magyarázata, hogy a világosságnak kitett szervekben bizonyos savak képződnek, melyek a *Fumariaceák* legkülönbözőbb szerveiben található anthocyánnak vöröstre való átalakulását eszközlik.¹

interdum etiam in dorso bractearum a basi earum usque ad $\frac{1}{5}$ partem inferiorem inveniuntur.

Ex axilla squamae infracaulinae non raro ramum floridum profert foliis binis.

Inter typum sat frequens Kolosvárii [Házsongárd (IV. 3.) atque Muzeumkert (IV. 7.)] nec non ad fissuram montis Tordaensem (IV. 24.).

Erwähnen möchte ich noch, dass ich von *C. solida* auch rote Früchte gefunden habe. Die Erklärung dieser Färbung ist die, dass in den dem Lichte ausgesetzten Teilen gewisse Säuren gebildet werden, welche die Rotfärbung des in den verschiedenen Teilen befindlichen gelben Anthocyans verursachen.¹

Adatok Románia lombosmohflórájához.

Beiträge zur Laubmoosflora von Rumänien.

Irta: { Péterfi Márton (Déva).
Von: }

Az idén július havában MALLÁSZ József entomologus barátommal nagyobb kirándulást tettünk a Páringra, Hunyadmegye e legdélibb, de egyszersmind legzordonabb havására. Kirándulásunk befejeztével a Szurduk-szorost, megyénknek a Bánsághoz florisztikai és fanuisztikai tekintetben igen hasonló részét kerestük fel s külö-

¹ Magyar Növénytani Lapok X. évf. (1886. 160. old.) Dr. W. ZOFF: Ueber die Gerbstoff- und Anthocyane-Behälter der *Fumariaceen* und einiger anderen Pflanzen. (Cassel, 1886) c. művének ismertetése.

¹ Magyar Növénytani Lapok, X. Jahrg. (1886) S. 160: Ref. ü. Dr. W. ZOFF: «Ueber die Gerbstoff- und Anthocyane-Behälter der *Fumariaceen* und einigen anderen Pflanzen.» Cassel, 1886.

nösen annak romániai szakaszában gyűjtöttünk. A rendelkezésünkre álló idő rövidsége, de leginkább a felette kellemetlen esős időjárás a gyűjtést megnehezítették úgy, hogy a lainici-i kolostorig terjedő mintegy 25–30 km. hosszú szoros-szakaszt csak helyenként vizsgálhattuk, mindazonáltal kirándulásunk meglehetősen eredményes volt.

A Szurduk szoros hazai részeiből már közöltem egy pár lombosmohot, ezek közül több a romániai részben is előfordul olyanok mellett, melyeket a szoros hazai szakaszából nem ismerek. A gyűjtöttem lombosmohok javarészükből közönséges vagy gyakrabban előforduló fajokhoz tartoznak s ezeket csak névleg említtem fel, külön adom azonban a lelőhelyeket az olyan fajoknál, melyek ritkábbak, egy vagy más tekintetből külön említést érdemelnek.

Weisiaceae: *Weisia viridula* (L.) HEDW. cfr.

Dicranaceae: *Dicranella varia* (HEDW.) SCHIMP. cfr., *D. heteromalla* (L.) SCHIMP. cfr., *Dicranum scoparium* (L.) HEDW. cfr., *Paraleucobryum longifolium* (EHRH.) PÉT. st.

Leucobryaceae: *Leucobryum glaucum* (L.) SCHIMP. st. et cfr., *L. albidum* (BRID.) LINDB. Oefv. vet. Akad. Förh. 1863: LIMPR. Laubm. III. (1902) 669. *Dicranum albidum* BRID. Musc. rec. II. I. (1798.) 167; *Leucobr. glaucum* var. *minus* HAMPE, LIMPR. 1. c. I. 421.

Terméses példákat szedtem a Murga-nice nevű útkaparóház körül erdei talajon, melyek megegyeznek e faj leírásaival, vagyis alacsony gyepjük tömött, a levelek keskenyebbek, mint a *L. glaucum*-nál, felállók, a toknak pedig nincsen gelyvéja és nem is hajlott, hanem egyenes.

Egyebekben a leírások szerint sem különbözik a *L. glaucum*-tól s ugy gondolom, attól fajilag el sem választható.

Fissidentaceae: *Fissidens tarifolius* (L.) HEDW.

Seligeriaceae: *Seligeria Domiana* (SM.) C. MÜLL. Syn. I. (1848) 420.

Murga-mare útkaparóház körül sziklákon cfr.

Ditrichaceae: *Ceratodon purpureus* (L.) BRID.

Variatio: *Graeffii* (SCHLIEPH.) LIMPR. Laubm. I. (1888) 487.

A lainici-i Kaluger-zárda körül agyagos földön cfr.

Ditrichum tortile (SCHRAD.) LINDB.

D. pallidum (SCHREB.) HAMPE in Flora (1867) 182.

Agyagos erdei talajon Paius körül cfr.

Pottiaceae: *Pterygoneurum cavifolium* (EHRH.) JUR. *Pottia truncatula* (L.) LINDB., *P. intermedia* (TURN.) FÜRNR., *Didymodon rubellus* (HOFFM.) BR. eur., *D. spadiceus* (MITT.) LIMPR., *Tortella inclinata* (HEDW. fil.) LIMPR., *T. tortuosa* (L.) LIMPR., *Barbula unguiculata* (HEDW.) HEDW., *B. fallax* HEDW., *B. vinealis* BRID. Bryol. univ. I. (1826) 830.

Paius körül a Zsily-parton.

Tortula muralis (L.) HEDW., *T. subulata* (L.) HEDW., *T. ruralis* (L.) EHRH., *Pleurochaete squarrosa* (BRID.) LINDB. De Tort. (1864) 253.

Paius körül sziklákon, cfr. vet!

LIMPRICHT a *Tortella*-nem körébe vonja e fajt (I. 607.), de oldalt-álló virágai miatt külön genus alá vonta már LINDBERG (l. c.) s ilyennek tekinti BROTHERUS is. (ENGL. Pr. Nat. Pfl.-fam. I. T. 3. Abt. [1902] 398.)

Grimmiaceae: *Cinclidotus fontinaloides* (HEDW.) P. BEAUV. Prodr. (1805) 28.

A paiusi vámbház körül a Zsily folyóban köveken cfr. is. *Schistidium apocarpum* (L.) BR. eur., *Grimmia pulvinata* (L.) SM., *G. Mühlenbeckii* SCHIMP. Syn. (1860) 212.

A lainici-i kolostor körül sziklákon cfr.

Racomitrium canescens (TIMM.) BRID.

R. heterostichum (HEDW.) BRID. Mant. (1819) 79.

Murga-mare mellett sziklán.

Hedwigia albicans (WEB.) LINDB.

Orthotrichaceae:

Amphidium Mougeotii (BR. eur.) SCHIMP. Coroll. (1856) 40.

Szórványosan az egész szoros-szakaszban sziklán, de csak st. állapotban fordul elő.

Orthotrichum anomalum HEDW., *O. fastigiatum* BRUCH., *O. affine*

SCHRAD., *O. leiocarpum* BR. eur.

Encalyptaceae: *Encalypta contorta* (WULF.) LINDB.

Funariaceae: *Funaria hydrometrica* (L.) SIBTH.

Bryaceae: *Leptobryum pyriforme* (L.) SCHIMP.

Bryum bimum SCHREB. Spic. fl. Lips. (1771) 83.

Paius körül a Zsily partján, nedves homokos helyen.

Bryum pallescens SCHLEICH. Crypt. exs. Helv. no. 28.

Murga-marei őrház körül nedves sziklákon.

Variatio: *contextum* (H. et H.) BR. eur. fasc. 6/9. 51.

Ugyanott, de steril állapotban csupán. Előfordul ezen variatio mint *f. larum* is. Gyepje 4-6 cm. magas, igen lazán leveles.

Bryum capillare L.

Variatio: *molle* m.

Gyep 2-3 cm. magas, igen lágy; felül zöldszinű, alul sárgás-
veres és a rozsdás gyökszöszszel csak helyenként borított, miért is a
gyep alsó $\frac{2}{3}$ -a zónaként sárga és barnaveres, ami az egész növénynek
feltűnő külsőt kölcsönöz.

B. caespititium L., *B. alpinum* L., *B. argenteum* L., *B. pallens* Sw.

Mniaceae: *Mnium undulatum* L.

Bartramiaceae: *Bartramia pomiformis* (L.) HEDW.

Philonotis lusatica WARNST. Verh. bot. Ver. Prov. Brand. (1899) 64.

Ezt az ez ideig csak Németország pár helyéről ismert fajt a paiusi vámbház körül szedtem nedves földön a forrás mellett. Példáim a leírással megegyeznek, teljesen sterilek s természetben élénken emlékeztetnek a *Mniobryum albicans* WAHLENB., LIMPR.-re.

P. marchica (WILLD.) BRID. Bryol. univ. II. (1827) 23.

Variatio: *romanica* m.

A paiusi vámház körül a Zsily homokján nő.

Kétlaki; a ♂ növények ismeretlenek. — Archegonium 4—8, éretten borpirosak; paraphysisek fonálformák, a végső íz nem bunkós, a két előtte lévónél hosszabb. Gyep *sárgás-zöld*, kissé *selyemfényű*, tömött s *csak 12—16 mm. magas*. Szár felálló, sűrűn leveles. *ötszögletű*, gyengén szemölcsös gyökzöszszel borított. A barnássárga kéreg egyrétegű; fahenger sötétrozdsaszínű, egyrétegű, bél 3—4 rétegű, középfonal nagy, a szár átmérőjének $\frac{1}{3}$ -a. A levelek 5 sorban állanak, hosszan elnyújtott háromszögűek, gyakran egyoldalra hajítottak: szélük róna s a lemez felső felén a kiugró sejtek miatt fogacskás. A levélsejtek a lemez alján a szélek felé négyzetesek, beljebb s a lemez közepén téglalakúak, a levél hegyében 5—7-szer oly hosszúak, mint a milyen szélesek. A sejtfalak igen vastagok, nem pettyesek, a keresztfalak felett színen is. fonákon is púposak. Az ér erős, a lemezből kifut, felületi sejteji, különösen a levél fonákán a keresztfalakon púposak. Vezetősejt 2—3, az alatt egy csoport kísérősejt, az egészet alul stereidek (6—10) körítik; a felületi sejtek nagyobbak, tágas lumenűek. A perichaetialis levelek hasonlóak a szárlevelekhez, de rövidebbek, szélesebbek s erők gyengébb, gyakran homogen szerkezetű.

A *Philonotis marchica*-tól kis termetével, nedvzsalainak szerkezetével, a levélsúcs hosszabb sejtjeivel és erősebb érével különbözik, s ha termésében is, (mely ekkor is ismeretlen) különbözik attól, akkor külön fajként fogható fel.

Polytrichaceae: *Catharinaea undulata* (L.) W. et M., *Polytrichum piliferum* SCHREB., *P. juniperinum* WILLD., *P. commune* L., *P. gracile* MENZ.

Fontinalaceae: *Fontinalis antipyretica* L.

Neckeraceae: *Leucodon sziuroides* (L.) SCHWÄGR.

Variatio: *antitrichioides* m.

Gyep igen laza, 9—12 cm. magas, alig ágas.

Vízben tenyésző, igen feltűnő alak, mely Paius körül nő egy forrásban.

Neckera crispa (L.) HEDW.

Leskeaceae: *Leskea polycarpa* EHRH., *Thuidium tamariscifolium* NECK., LINDB., *T. Philibertii* LIMPR., *T. abietinum* (L.) Br. eur.

Hypnaceae: *Climacium dendroides* (L.) W. et M., *Isothecium myurum* (POLLICH.) BRID., *Homalothecium sericeum* (L.) Br. eur., *Camptothecium lutescens* (HUDS.) Br. eur., *Brachythecium salebrosum* (HOFFM.) Br. eur., *B. velutinum* (L.) Br. eur., *Scleropodium purum* (L.) LIMPR., *Eurhynchium hyans* (HEDW.) JAEG. et SAUERB., *Rhynchostegium rusciforme* (NECK.) Br. eur., *Amblystegium varium* (HEDW.) LINDB.

Hypnum verrucosum LINDB. in HARTM. Scand. fl. (1861) 17.

Lainci körül vizes sziklákon.

H. Wilsoni SCHIMP. in litt.

Murga-mare örház körül sziklákon.

Hypnum cupressiforme L., *Hylocomium triquetrum* (L.) Br.
eur., *H. rugosum* (EHRH.) DE NOT.

Aufzählung der gelegentlich einer Excursion im rumänischen Teile des Szurduk-Passes gesammelten Moose; die häufigeren Arten sind nur namentlich angeführt. Neu beschrieben wird:

Bryum capillare L. var. *molle*.

Rasen 2—3 cm. hoch, *sehr weich*, oben grün, unten gelblich-rot und nur stellenweise von Wurzelfilz bedeckt, so dass die unteren $\frac{2}{3}$ Teile des Rasens zonenweise gelb und rotbraun gefärbt sind, wodurch die Pflanze ein eigentümliches Aussehen bekommt.

Philonotis marchica (WILLD.) BRID. Bryol. univ. II. (1827) 23.
var. *romanica*.

Zweihäusig; die ♂ Pflanzen unbekannt. Archegonien 4—8, im reifen Zustande weinrot, Paraphysen fadenförmig, das Endglied nicht keulig, länger als das vorhergehende. Rasen gelbgrün, etwas seidenglänzig, dicht, nur 12—16 mm. hoch. Stengel aufrecht, dicht beblättert. Die bräunlichgelbe Rinde einschichtig; der Holzcylinder dunkelrostbraun einschichtig; Mark 3—4-schichtig, Centralstrang dick, $\frac{1}{3}$ des Stengeldurchmessers messend. Blätter fünfzeilig angeordnet, stark verlängert — dreieckig, oft einseitwendig gebogen, unten ganzrandig, oben von vorspringenden Zellen gezähmelt. Blattzellen am Blattgrunde gegen die Ränder quadratisch, weiterhin und gegen die Blattmitte zu parallelopipedisch, in der Blattspitze 5—7-mal länger als breit. Zellwände sehr dick, nicht getüpfelt, ober- u. unterseits mamillös. Rippe stark entwickelt aus der Spreite auslaufend, seine oberflächlichen Zellen besonders an der unteren Seite und an den Querwänden mamillös. Deuteren 2—3, unter diesen eine Gruppe von Begleitern, alle zusammen unten von (6—10) Sklereiden umgeben, die Zellen der oberen Seite grösser, mit weitem Lumen. Perichaetialblätter gleichen den Stengelblätter, sind jedoch kürzer, breiter, ihre Rippe ist schwächer und oft von homogener Struktur.

Von *Ph. marchica* durch den kleinen Wuchs, die Struktur der Paraphysen, die längeren Zellen der Blattspitze und die stärkere Rippen verschieden. Sollten die bisher unbekannt Fruchte auch einen Unterschied aufweisen, wäre sie als neue Art zu begrüßen.

Im Sande des Zsilffusses bei dem paiuser Zollhause.

Leucodon sciuroides (L.) SCHWÄGR. var. *antitrichioides*.

Rasen sehr locker, 9—12 cm. hoch, *kaum verzweigt*. Eine auffallende, im Wasser wachsende Form, welche in einer Quelle bei Paius vorkommt.